

Tukak

Um-umag ji jajit un jinngol mis jajit manmanakom mi nga jinngol ja pay hijin manmanakom ja, ot um-umagon ja kan jakami ot inpatawid si ginanakan jajit mamalong-ag ot siya tun um-umagon mi pay ji um-umag a jinngol mi.

Hajit osan al-algaw, inggaw jit jakol a tukak un nalpus jit ginuvyat un umoy mankojaw si umanakana. Inggaw kad sijit vovoloy, sumungad sijit igaw jijit annat a osan lalaki, un jamun ji voloy un pajan nakaka-asi pay.

Ot kana kanu: “Kak, kak... sin ngajat umanakak kak?” kan kanun tukak.

“Iy, ngan pay nat an-anon tas nat? Ngan jitun piya-on jitun umanakan?”

“Atjon yu nat juyas ta hiyad umanakana,” kan ja kanu.

“Kak, kak... lawingok nat ud juyas. Mijugyas jatin anak kak,” kan kanun tukak.

“Ngajan tun piya-on jitu nin un umanakan?”

“Atjon yu nat akiyak,” kan ja kanu.

“Kak, kak... lawingok nat akiyak, mayakkayak jan anak kak,” kana kanu.

“Ngajan jin piy-on jitu? Nga jin piy-om umanakan nu?” kan ja kanu.

“Kak, kak... alan yu nat ud tapak, ta siyad umanakak kak,” kan kanun tukak.

Ot alan ja kanu jit tapak un jaja-an a papanay, panay, ot isa-ad ja kanu sit annat a vyansag.

Lumagtuk kanu si tukak ot, “Kak!” kan kanu man ud tukak. Vummusnag jit anak na ot avit kanu ot summalasalapaw hi tukak hit kaysan kapon wangwang. Ot umivi-ivil kanu ji avit.

Kit hajit lalaki, maka-asiyan hijit avit. “Ay awi man pay hi tukak a manpa-uli. Ka-asi tun anak. Mapa-ok hitun ivil na,” kana kanu.

Gapu ta maka-asiyan jin lalaki, alan na kanu jit ulos ot ava-ona jit avit ot manalan hijin wangwang. Ot inggaw kanu sit wangwang, igaw igid ji wangwang, manlanglanga kanu on itkom nan manalog. “Kawad kaysanan nin tukak? Ka-asi man tun avit jitun umivi-ivil,” kana kanu.

Awni kanu man ot, inggaw kanun na-ila na nga napintas a vuvya-in asad. “Iy, ngan pay jin vuvya-in haji? Eh, navya-in ta man pay hitun man-avya hi avit,” kan kanu jin lalaki. Ngim intuitullud jit lalaki nga umoy jinatong. Ot kana kanun: “Na-id na-illum kan tukak?” kan kanun jit lalaki.

“Intaman? Paman saludsujom hi tukak?” kan kanu jin vuvya-i.

Ot, “Hatun avit mampay. Ma-avus umanak hi tukak ot iyanak na sit tapak ot summalasalapaw ot kaysan situn wangwang,” kana kanu.

Ot “Pay man siyad anapom hi tukak? Alak na avit ta pasusuwok,” kana kanu. Ot innaa na jit avit, ot pinasusu na.

Ot gapu ta amod kanu ji init, maka-asiyan jit lalaki osi avit. “Itaku sin vovloy. Ita sin vovloy ta ka-asi na avit,” kana kanu.

Aji kad tummakjang ja kanus vovloy. Kaysan ja kanus jid vovloy na un vyan-og ta pajan nakaka-asi ngarud.

Hajiton, nanvyaalvyalinon nga nan-asawa jas jit vuvya-i tay nankavyalyan ja ngarud. Ot kamas nakaskasja-aw tay amin kanun gapuwanan ja, napiya. Amin a mansisipot ja, napiya kanu. Manguma ja kanu kad, misasayop ji uma. Amin jit immula ja un avya, uvi kan ja katila, vumgas kanu ot sin-a-adju ji manvovogas na. Man-osok ja kanu kad, kapipiya ji osok ja, ot masmasja-aw jajit tagu.

“An-anon pay jijin, sinsisilin napiya jin muḷa na ya, manmuḷa taku mi an a ujum ngim napipintas latta jin manmuḷa na,” kan kanu jit tagu.

Ot hajiton. Gapu ta napangog jan man-asawa kin ipangopangog jan mantalavaku, umaju-aju kanu jit apit ja. Majamjama man hiji on, inkanun jajit tagu tangajon, ay, jat tagu tangajon un man-utangan jijas pagoy, man-utangan hi jajit kanon ja tay kamas nasubsubḷa kanu jit mangan ja. Nu man-asug ja, uray nu ka-akittuy a vyanga, igingang ja pay yan hit tagu tay aji na kanu mit ma-amin. Ot haji jin nanpabpabvyalin a napintas jin nanyalvyalinan ja. Nanvyaḷvyalin kanu on a jija jin osan mamaknangon hiji nga ili, gapu ta amin a kaw-on ja. Tangjan jas jajit tagu jajit pagoy nu manvoka jas jin nawayan payaw, makmak, ot aju kanu ji apit ja. Ot nanvyaḷvyalin nga jija jit osa nga mamaknangon hijin ili. Kit hajit lalaki mit, siyad osan napiya ud man-u-ugud na tay mavya-in jajit tagu on a tay jijad osan vyaknang, mamaknangon hiji. Ot kakaw-on jajin ummun-unan tagu, nanaḷam ka kad a man-ugud, masapuḷ pay pummiya... napiyad vinalyan nu, tapnu patiyon jaka sin tagu.

Siyaji jin kaum-umagan ud tukak un mankojaw hi umanakana.

Recorded on December 4–5, 2006, in Kalinga, Philippines

Oral account by Barcelon Panabang

Transcription and Translation by Scott M. Saboy & Lawrence A. Reid

Assisted by Warren Panabang

Recorded and supervised by Michiyo Yoneno-Reyes

<http://www.ioc.u-tokyo.ac.jp/~yoneno/database.html>